

Namdal Regionråd
Søren R. Thornæs veg 10,
7800 Namsos

24.09.21

Innspill kystsoneplan for Namdalen og Fosen

Tillater oss med dette å komme med innspill til kystsoneplanen som er ute på høring.

Generelle forutsetninger for høringsinnspillet

Overordnet:

SalMar er fornøyd med at kommunen i regionene har et aktivt forhold til å planlegge arealene i sjø til næringsformål, og at det er en bevissthet for å avsette arealer til akvakulturformål.

Vårt innspill retter seg hovedsakelig mot akvakulturnæringens mulighet til tilgang på gode lokaliteter for produksjon av sunn sjømat på naturens premisser, der norskekysten har unike naturgitte fortrinn. En god sjøområdeplan er et viktig bidrag for å muliggjøre at dette fortrinnet fortsatt kan optimaliseres. En ønsket målsetning vil være at planen skal legge til rette for at akvakulturnæringen får tilgang til gode lokaliteter, med naturgitte forutsetninger for best mulig fiskevelferd og minst mulig påvirkning på naturmangfoldet. Dette samtidig som fiskeri, annen næring, fritidsinteresser og naturmangfold blir hensyntatt på en god måte.

Kort oppsummert vil våre innspill til planen ha følgende fokus:

- Dagens teknologiske utvikling er mangslungen og differensiert, både innenfor akvakultur og innenfor andre næringer. Dette kan muliggjøre ulik benyttelse av arealer med forskjellige kvaliteter. Dette tilsier at en arealplan må være så åpen som mulig, men minst mulig begrensninger for hvilke formål bruken kan ha.
- Planen bør legge opp til sameksistens mellom flere næringer og i minst mulig grad ha enbruks kriterier på områder.
- Planen må legge opp til at det til enhver tid kan avveies mellom den forskjellige bruken av arealene. F.eks. tillate etablering av akvakultur i arealer for aktive fiskeredskaper som ikke er i bruk, og ikke har vært det på lang tid.
- Der planen beskriver avsatte områder til akvakultur, må det tillates at fortøyningsstrekene går utover det avsatte overflateområde.

Naturgitte fortrinn for bærekraftig akvakultur:

Kyststrømmen gir god vanngjennomstrømming og oksygenrikt vann med riktige temperaturforhold på Trøndelagskysten. Dagens konvensjonelle oppdrettsteknologi, hvor laks oppdrettes i åpne merder er en meget energieffektiv proteinproduksjon. Samtidig får fisken leve og vokse opp i et miljø mest mulig likt fiskens naturlige habitat. Kyststrømmen gir oss en enorm vannutskifting, og gjør at konvensjonelt fiskeoppdrett i dagens volum har minimale miljøpåvirkninger.

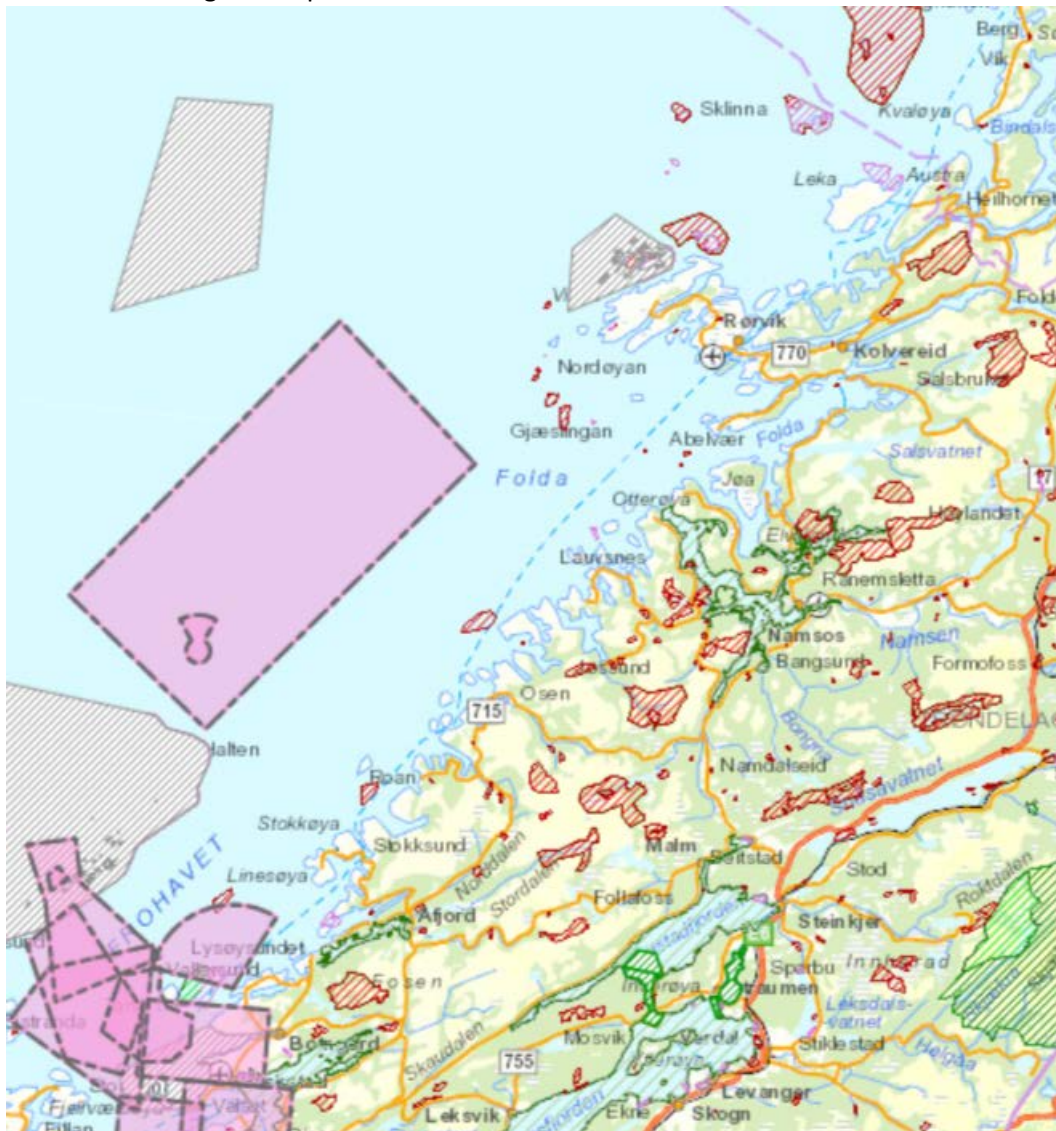
Havforskningsinstituttets samlede vurdering konkluderer med lav risiko for miljøeffekter som følge av økt næringssalttilførsel fra fiskeoppdrett i produksjonsområde 6 og 7 (Nordmøre og Trøndelag) (ref: <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-8#sec-6>)

Trøndelagskysten har en svært egnet topografi for akvakultur. Hvor både fjordene og skjærgården gir mulighet til å plassere lokaliteter skjermet for storhavet, samtidig som god vanngjennomstrømming ivaretas.

Begrensinger i dag:

Det er i planområdet allerede i dag store sjøarealer hvor det i praksis er umulig å få tillatelse til lokaliteter for anadrom akvakultur, basert på annet regelverk:

- Nasjonale laksefjorder: Det er ikke tillatt med sjølokaliteter for anadrom fisk i åpne merder i Trondheimsfjorden, Stjørnfjorden, Åfjorden og Namsenfjorden (grønne skraveringer i kart)
- Naturvernområder, fugleredningsområder ol. (røde skraveringer i kart)
- Forsvarets øvings og skytefelt (rosa felt i kart)
- Marine verneplaner og framtidige marine verneprosesser kan gi store begrensinger. (grå felt i kart)
- Fremtidige verneprosesser: F.eks. utvidelse av Skinna naturreservat

Begrensninger basert på særlovverk:

- Farleder, hvite sektorer og hensyn til skipstrafikk
- Mattilsynets avstandskrav mellom ulike akvakulturlokaliteter: Avstand fra landbasert/settefisk: 5km. Avstand mellom utsettsoner: 5 km. Avstand farled med brønnbåttrafikk: 1,5 km. Avstand mellom enkeltlokaliteter: Varierer fra 1,5km/2,5km/5km alt etter produksjonsform.
- Avstand mellom produksjonsområdene PO6, PO7, PO8.

Egnethet:

Langt i fra alle områder er egnet for akvakulturplanlegg. Kriterier som vanddybde, vanngjennomstrømming, oksygenforhold, smitterisiko, størrelse å området, eksponeringsgrad, bølger og avstand mellom lokaliteter er forutsetninger som må være på plass for at en lokalitet skal vurderes som egnet. Videre må lokalitetsplasseringen ikke medføre risiko for skade eller ulempe for spesielle naturverdier, dyreliv, ferdsel, friluftsområder og annen næring. Dette er kriterier som må vurderes i hvert enkelt tilfelle, selv om det gjennom arealplanarbeidet er gjennomført en overordnet vurdering.

Generelle føringer i foreslåtte arealplan

Det fremstår som at planutkastet har *intensjon* om å legge til rette for fleksibilitet og lokalt politisk selvstyre, samtidig som viktige interesser ønskes ivaretatt. Tekst del og kart gir imidlertid store rom for ulike fortolkninger, noe vi er redd kan bli krevende å håndtere i enkeltsaker.

Vi ønsker at planen i størst mulig grad skal legge til rette for **sameksistens**, og at en en-bruks arealplanlegging hverken er tjenelig eller naturlig de fleste steder. Akvakulturlokaliteter kan etableres i et område uten at dette nødvendigvis medfører at naturmangfold, kulturlandskap, friluftsliv, fiskerinæring, turistnæring og andre viktige næringer ekskluderes. Dette mener vi de aller fleste av dagens akvakulturlokaliteter bekrefter. Sameksistens er det naturlige i de fleste deler av samfunnet, noe som også gjenspeiler seg i at levende lokalmiljø er avhengig et aktivt næringsliv og lokal verdiskaping.

Vi er redd at planen, hvis den vedtas som foreslått med utstakt bruk av en-bruksområder, vil sette unødvendige begrensninger for kommunenes muligheter til å utøve en aktiv fremadrettet næringspolitikk i framtiden.

Vurderinger av «Bestemmelser og retningslinjer»

Ved første øyekast kan det fremstå som om planen legger godt til rette for ulike arealformål, gjennom at det i kartet er utstrakt bruk av arealbetegnelsen V. Denne arealbestemmelsen setter i utgangspunktet ikke begrensninger for noen arealformål.

Det er videre avsatt store arealer til arealformål VFI. Her vil akvakultur være ekskludert slik vi tolker forslaget til arealplan.

Det er også avsatt noen mindre arealer til akvakultur, i tillegg til de arealene som allerede er akvakulturlokaliteter. Arealene avsatt til akvakultur som ikke er, eller blir tatt i bruk til akvakultur vil ikke sette begrensninger for noen andre formål før det eventuelt blir etablert en lokalitet i området. Videre vil lokaliteter som trekkes tilbake i praksis bli tilgjengelig for andre arealformål enn akvakultur. Selv om det åpnes opp for noen nye lokaliteter i plana, medfører dette neppe at antall lokaliteter

totalt sett vil øke. Akvakulturnæringens fokus er i dag å erstatte dårlige lokaliteter med liten bærekraft med større lokaliteter med god bærekraft. Dette er noe næringen har tilstrebet i mange år, og som stadig kan forbedres basert på utstyrsutvikling, miljømålinger og økt kunnskap om kriterier for de beste lokalitetene. Samlet sett har denne strategien gitt en reduksjon i antallet akvakulturlokaliteter i forhold til tidligere, selv om produksjonen har økt.

Arealformål VFI -fiske

Det er i planen avsatt store VFI-arealer. Disse er basert på at områdene er registrert som aktive fiskefelt (f.eks. rekefelt), eller at det er registrerte gytefelt, basert på tilbakemeldinger fra fiskere som har fisket gytemoden fisk i området, hovedsakelig torsk.

Vi mener det er viktig å ivareta fiskeriinteressene, og ikke forringe gytesuksess for ville bestander. Vi ønsker allikevel å utfordre bestemmelsen med følgende betenkeligheter, og forslag til korrigeringer:

Fiskefelt aktivt fiske (f.eks. rekefelt):

Vi har erfart at mange aktive fiskefelt på kysten, herunder registrerte rekefelt, ikke benyttes til aktivt fiske. Dette kan være områder for rekefiske, kaste og låssettingsplasser osv.

Det kan se ut som at rekefeltene ofte har blitt registrert mer ut ifra egnethet for å dra rekestrål enn om det faktisk er reker i feltet, eller faktisk bruk av feltet som rekefelt. En forutsetning er at det er minimum 100 meter dypt (forskriftskrav for rekefiske). En annen forutsetning er at bunnbatymetrien er egnet for å trekke trål. Vi har imidlertid erfart at mange felt ikke benyttes, ofte fordi feltene ikke inneholder reker. Vi mener rekefiske er en kystnæring som skal hensyntas. Vi ser imidlertid behov for at hvert felt bør kunne vurderes opp eventuelle omsøkte tiltak for området.

Kaste og låssettingsplasser er fastsatt basert på at det i området har foregått aktivt fiske etter sild, brisling osv. Fisket er avhengig av at artene kommer til området, noe som skjer i svært varierende grad. Flere aktive fiskefelt har ikke vært benyttet til aktivt fiske med snurpenot/ringnot o.l. på flere tiår.

Gytefelt:

Generelt om registrerte gyteområder:

Det finnes 2 ulike gytefeltregistreringer i Fiskeridirektoratets base. Begge gytefeltregistreringene ligger tilgjengelig i [GIS-kartet](#) som er utarbeidet i forbindelse med Kystsoneplanarbeidet.

1. Gytefelt registrert på bakgrunn av intervju med fiskere. Disse er ikke verdsatt i forhold til viktighetsgrad. Det er ofte usikkerhet rundt avgrensingen av disse gytefeltregistreringene, da de vanligvis er basert på at det har vært fisket gytemoden torsk i området.
2. Gytefelt avgrenset og verdsatt av Havforskningsinstituttet. Disse er i GIS-kartet beskrevet som Gytefelt torsk MB. Går man inn på Fiskeridirektoratets kartverktøy finner man at disse er verdivurderte, og klassifisert som «nasjonalt viktig», «regionalt viktig» eller «lokalt viktig».

Videre varierer områdenes retensjonsgrad av nygytte egg. Områder med lav retensjon, der eggene rask tas med strømmen ut av området, bør kunne tilsi at området er mindre sårbart i forhold til etablering av akvakulturanlegg.

Det menes fortsatt å være en del kunnskapsmangel rundt hvilken påvirkning akvakulturanlegg eller nærhet til disse faktisk har på gytefeltene. Det vil også gjelde ulikt om det er akvakulturanlegg for laksefisk eller torsk, og ulikt for fisk eller makroalger. At slik kunnskap styrkes i fremtiden må planen

ta høyde for, slik at planen i seg selv ikke utelukker potensielle etableringer når økt kunnskap foreligger.

Ref. torsk: <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-22>

Ref. laks: <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-32>

Havforskningsinstituttets gytefeltundersøkelse nær akvakulturanlegg på sørsiden av Smøla konkluderer med:

Det ble ikke funnet direkte og tydelige interaksjoner mellom egg- og yngelmengder og perioder med fisk i oppdrettsanlegget på Nørholmen. Resultatene er ikke umiddelbart overførbare til andre lokaliteter, som for eksempel til et mer beskyttet fjordsystem, fordi vannmassene i undersøkelsesområdene på Smøla og i Aure er svært dynamiske og derfor vil gi god spredning av fiskeegg og larver.

Gjennomførte gytefeltundersøkelser på torsk gjennom 4 år, utført av Åkerblå på nordsiden av Smøla, greide heller ikke å avdekke signifikante endringer i torskens gytemønster eller gytesuksess basert på at det ble etablert akvakulturanlegg i området. Videre ble det avdekket at torskens gyteområde ikke nødvendigvis stemte overens med gyteområdet registrert i kart.

Arealformål VA – Akvakultur.

Her mener vi det er viktig med en presisering i forhold til fortøyninger. Slik planutkastet er presentert, med både eksisterende og nye akvakulturlokaliteter fremstår det at arealformålet VA vil markere selve akvakulturanlegget i overflaten, mens fortøyninger er markert rundt eksisterende lokaliteter i form av en skravert hensynssone. I arealplankartene er det ikke markert slike soner rundt de nye foreslåtte lokalitetene. Dette kan medføre usikkerhet eller dissens knyttet til saksbehandlingen av nye akvakulturlokaliteter. For å kunne benytte de foreslåtte nye akvakulturlokalitetene er det en forutsetning at fortøyninger skal kunne strekke seg ut over det definerte VA-området. Det kreves gode fortøyninger for å forankre dagens akvakulturlokaliteter i henhold til nødvendig sikkerhet, og for å kunne tilfredsstille krav i NYTEK-forskrift og NS9415. Fortøyninger må legges ut i et forhold 3 ganger dybden der bunnfestet er plassert.

Vi har erfart at kommuner har krevd dispensasjon fra arealplanen for eksisterende lokaliteter når endringer av fortøyninger har blitt planlagt ut over den hensynssonen som er inntegnet for fortøyning. Dette mener vi kan medføre et unødvendig saksbehandlingsregime. For denne kystsoneplana framstår det som uklart hvordan dette skal tolkes, saksbehandles og registreres i en søknadsprosess. Dette vil være spesielt krevende der fortøyninger kommer inn i områder som har andre arealformål, f.eks. VFI, der gytefelt er den verdien som gjør at området er klassifisert som VFI-område. Vi mener arealplana her er for uklare, og frykter det kan medføre ulike fortolkninger, alt etter hvordan saksbehandler leser bestemmelsene for noen av de foreslåtte akvakulturområdene. Først og fremst de som grenser direkte til VFI-areal.

Det riktige etter vår oppfatning er at det for VFI-områdene presiseres at fortøyninger til akvakulturanlegg kan tillates innenfor VFI-områder hvor det ikke drives aktivt fiske med bunntål. Retningslinjene må presisere hvordan dette skal forstås.

Akvakulturnæringen jobber for at de beste lokalitetene kan utvikles videre. Dette gjør det mulig å fase ut dårlige lokaliteter. Kystsoneplana må legge til rette for dette, ved at store nok areal blir gjort tilgjengelig innenfor et område som henger sammen.

Konklusjon -innspill til endring av retningslinjer og bestemmelser

En løsning som vi mener kunne vært egnet for å imøtekomme både akvakulturnæringens behov for egnede arealer, og samtidig hensyntatt gyte og fiskefelt, kunne være å tilpasse bestemmelser og retningslinjer til at det i utgangspunktet skal være tillatt å søke om etablering av akvakulturanlegg innenfor VFI-områder, men at Fiskeridirektoratet i disse områdene skal gjennomføre spesifikke vurderinger. For eksempel gjennom valideringer av registreringene, både i forhold til kartlagte gytefelt og utøvelse av aktivt fiske i området. Her vil det etter hvert komme mer og mer oppdaterte data for gode vurderinger, både gjennom oppdatering av de kartfestede registreringer som finnes, og gjennom fremtidige krav til sporing av fiskeriaktivitetene, både gjennom historiske AIS-data og innmeldte landings og fangstdata.

For områdene som er registrert som aktive fiske eller gytefelt bør Fiskeridirektoratets vurderinger tillegges større vekt i videre saksbehandling, enn for områder hvor det ikke foreligger slike registreringer.

Et annet alternativ kan være at arealplanen i utgangspunktet tillater akvakultur i VFI-områdene, men at områdene markeres som hensynssoner, med tilhørende bestemmelser.

For eksempel:

- *Hensynssoner gyteområder og områder for aktivt fiske: Sone hvor det skal tillegges spesielle hensyn til gyteområder og utøvelse av fiske med aktive redskap. For tiltak i disse område skal Fiskeridirektoratets faglige vurderinger tillegges betydelig vekt. Vurderingene skal baseres på kunnskapsinnhenting.*

Oppsummert

Vi henstiller kommunene om å utarbeide en kystsonesplan som i framtiden vil kunne legge til rette for handlingsrom for framtidig utvikling og aktivitet, der planen ikke setter begrensninger, men åpner opp for politiske beslutninger basert på konkrete tiltak som ønskes etablert.

Med vennlig hilsen

Trond Baarset
Lokalitetsutvikler
SalMar Farming AS